

CONTRIBUȚIA MATERIALĂ A PRAHOVENILOR LA CUCERIREA INDEPENDENȚEI ROMÂNIEI

de ION JERCAN

Cucerirea independenței de stat a României în anii 1877—1878, așa cum se precizează în Programul P.C.R., a fost „rezultatul luptei eroice a armatei române împotriva Imperiului otoman, al voinței ferme de libertate și neatârnamare a poporului nostru”¹.

În 1877, se arată într-un ziar prahovean al timpului, trebuia răspuns „insolenței turcești”, luînd în mîini armele „libertății și independenței”². Dar în acest timp România nu avea o armată numeroasă și bine dotată. Prin mobilizările făcute în aprilie 1877, armata română și-a mărit efectivele simțitor, ajungînd la circa 100 000 de oameni, din care 58 700 constituiau armata operativă, formînd 4 divizii³. Armatei îi lipseau însă, în bună parte, echipamentul și armamentul modern necesare unei campanii militare. Cu toate acestea, armata a putut fi pusă pe picior de război — într-un timp relativ scurt — datorită în special contribuției maselor populare. Lipsind fondurile, guvernul a hotărît ea să fie alimentele necesare trupelor, cît și furajele pentru cai să se procure pe bază de rechiziții. Cele mai multe s-au rechiziționat de la țărani⁴. Din valoarea globală a rechizițiilor înregistrate oficial de 11 227 098 lei, prahovenilor le-a revenit suma de 240 911 lei⁵.

Documentele vremii consemnează răspunsul prompt al locuitorilor meleagurilor prahovene. Astfel, prefectul județului Prahova aduce la cunoștința Ministerului de Interne că „în ziua de 13—14 corent (aprilie 1877 — n. n.) s-au rechiziționat 86 cai și care 18 s-au oferit gratis, de către proprietarii ale căror nume le voi înainta prin poștă”⁶.

Practic, toate localitățile județului și-au adus sprijinul în această operă națională. Pentru edificare, vom da numai cîteva alte exemple. Locuitorii comunei Ciumași dădeau în luna august 1877 cantitatea de 72 rogojini⁷, cei din comuna Drăgănești pînă la data de 1 septembrie 1877 au contribuit cu 744,300 ocale brînză sărată, 2 cai și alte bunuri⁸. Primăria comunei Balta Doamnei raportează la 25 septembrie 1877, că locuitorii săi au predat statului la data de 4 iulie și 27 august un total de 151 ocale brînză albă⁹. Primăria comunei Gorgota raporta și ea subprefectului plășii Cîmpu, în data de 25 octombrie 1877, că a rechiziționat „conform articolului 10 din lege și articolului 17 din

¹ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, Edit. Politică, București, 1975, p. 34.

² „Vocea Prahovei”, an. III, nr. 32, din 1 mai 1877.

³ „Scînteta”, 3 aprilie 1973, p. 3.

⁴ Constantin Corbu, Țărănimea din România între 1864 și 1888, Edit. Științifică, București, 1970, p. 182—187.

⁵ Războiul pentru independența națională 1877—1878. Documente militare, Edit. Militară, București, 1971, p. 633.

⁶ Documente privind istoria României. Războiul pentru independența, vol. II, Edit. Academiei, București, p. 240.

⁷ Arh. St. Ploiești, Prefectura jud. Prahova, dos. 2/1878, f. 15.

⁸ Ibidem, f. 11.

⁹ Ibidem, f. 36 v.

regulament, de la comercianții din această comună, anume Drăghiciu Răducanu, Neculae Petre și Anaslase Panait cantitatea de 53 ocale brînză¹⁰. În data de 11 ianuarie 1878, primăria comunei Gherghița făcea cunoscut că a înaintat subprefecturii „53 care conținind suma de 52 032 kg fîn“¹¹.

Lista rechizițiilor nu se oprește aci. Locuitorii din toate localitățile județului au contribuit la strîngerea bunurilor strict necesare „bravei armate române“, care, așa cum precizează un document din arhivele prahovene, „își varsă sîngele cu atîta abnegațiune pe cîmpul de luptă în interesul general al națiunii“¹².

Ce conștiință elevată, ce puritate sufletească avea țăranul român deducem și din cuvintele unui sătean din comuna Balla Doamnei, jud. Prahova, care, în scrisoarea sa către Prefectura județului, spune că dă cinci oi „din 36 pe care le stăpînesc eu, pentru care se dau armatei noastre, aceasta o primim mai cu seamă pentru nutrimentul armatei noastre care se luptă pe cîmpul de rezel“¹³.

Transporturile au fost, de asemenea, efectuate prin rechiziționarea carelor țărănești. Pe întragă țara s-au rechiziționat 264 294 care țărănești cu boi, prestîndu-se cu ele 1 045 747 zile de lucru¹⁴.

Locuitorii județului nostru au contribuit atît la transportul proviziilor armatei române, cît și pentru armata rusă. La aceste transporturi au fost direct implicate mai ales comunele din apropierea orașului Ploiești și în special cele din zona de cîmp. Așa, din comuna Puchenii Moșneni se înaintează un „tablou de numărul carelor cu doi boi și 4 boi și a zilelor ce au făcut transporturi, luați prin rechiziție și prevăzuți prin tablourile trimise cu începere din luna iulie și pînă în luna decembrie 1877“¹⁵.

În efectuarea acestor transporturi se întîmpinau greutăți cauzate de vremea rea, dar mai ales de lipsurile materiale ale populației. Prefectul județului, I. Furducscu, raportează Ministerului de Interne că locuitorii din județ nu au sînni și întrebă dacă pentru transportul proviziilor intendenței ruse poate trimite care¹⁶. Ministerul de Interne este nevoit să solicite prefectilor mai multor județe, între care și Prahova, ca aceștia să facă totul pentru urgentarea trimerii carelor „pentru transportul proviziilor armatei ruse“¹⁷. În procesul-verbal încheiat pe data de 5.1.1878 de către primarul orașului Zimnicea se constată că unor locuitori din județul Prahova (Cioranii de Sus și de Jos) luați la transporturi pentru armata rusă „le-au murit pe drum 29 boi“¹⁸.

Cartiruirile militare în zonele de deplasare a trupelor române, ruse și a voluntarilor bulgari au fost suportate, de asemenea, de populație care s-a dovedit a fi ospitalieră. Este bine cunoscută prezența rușilor și bulgarilor în preajma orașului Ploiești, cît și în Ploiești, la pregătirea campaniei militare peste Dunăre.

Așa cum ne spune marele istoric Nicolae Iorga, „în lunile mai pînă la iulie, cînd s-a făcut aici concentrarea oștirilor rusești sub conducerea marelui duce Nicolae, în prezența chiar a țarului Alexandru, Ploieștii au fost un moment un oraș de importanță mondială“. Aici, cum arată același Nicolae Iorga, „s-au purtat negocieri, s-au încercat alianțe, s-au refuzat propuneri“¹⁹. Dar ca să fie așa, a trebuit ca prahovenii să suporte greutățile inerente ale găzduirii rușilor și bulgarilor.

¹⁰ Ibidem, f. 768.

¹¹ Ibidem, dos. 1/1878, p. 4.

¹² Ibidem, dos. 2/1878, p. 73.

¹³ Ibidem, p. 399.

¹⁴ „Scintela“, 3 aprilie 1975, p. 3.

¹⁵ Arh. St. Ploiești, Prefectura jud. Prahova, dos. 1/1878, p. 225—226.

¹⁶ Documente privind istoria Romniei. Războiul de independență, vol. VIII, Edit. Academiei, doc. 318, p. 185.

¹⁷ Ibidem, p. 262.

¹⁸ Ibidem, p. 424.

¹⁹ Nicolae Iorga, Ploieștii în războiul de independență, Edit. Primăriei de Ploiești, Ploiești, 1928, p. 3.

Pentru a asigura echipamentul și alimentele necesare trupelor, cât și pentru a procura armamentul trebuitor, guvernul a făcut apel și la populație să contribuie benevol. La apelul lui Mihail Kogălniceanu, care arăta că „avem brațe, dar nu avem puști“, în fiecare județ s-au lansat liste de subscripție, s-au adunat fonduri de la locuitori și s-au înaintat guvernului. Pentru cumpărarea de arme au scris în toamna anului 1877 — după cum reese din documente — atît persoane particulare (locuitori de la sate și orașe), cît și comunele urbane și rurale, din bugetele lor. În total s-a adunat, în acest scop, suma de lei 1 639 797. Prahova, după datele publicate²⁰, a contribuit cu suma de 80 946,50 lei. Prahovenii au întreprins asemenea acțiuni încă de pe vremea domnitorului Cuza, cînd au trimis bani pentru cumpărarea unui tun și în adresa ce însoțea banii declarau că scopul lor era consolidarea independenței naționale²¹. În ceea ce privește activitatea „Comitetului însărcinat în Ploiești cu strîngerea banilor pentru cumpărarea de arme, acesta a și depus pînă la 17 noiembrie 1877 la Casa de depuneri și consemnațiuni 52 000 lei, afară de 24 000 lei oferiți de Consiliul comunal“²².

Mărturie a contribuției tuturor localităților din județul Prahova la strîngerea de fonduri pentru cumpărare de arme necesare armatei române sînt nenumăratele liste de subscripție privind contribuția locuitorilor din localități ca : Ederile, Măgureni, Moreni, Șirna, Tîrgușorul Nou și Vechi, Berteaua, Cerasu, Cosminele, Drajnele, Homoriciuriie, Poiana Vărbilău, Văleni, Slănic și altele²³.

Lupta pentru cucerirea independenței — creind un adevărat entuziasm național în rîndurile țărănimii, muncitorimii, intelectualității și burgheziei — a devenit cu totul populară. Alături de ostași, populația civilă a dat dovadă de un adînc patriotism în munca de ajutorare a frontului. În toată țara s-au format comitete și societăți care să adune fonduri și ofrande pentru armată. În orașul Ploiești, chiar înainte ca România să intre în război, s-a înființat un comitet al femeilor, avînd drept scop de a aduna bani și obiecte diverse spre a veni în ajutorul soldaților români²⁴. Acest comitet avea în fruntea sa femei de nădejde ca Zoe Scorțeanu (președintă), Sevastia Radovici și Maria Starostescu (vicepreședinte), Maria M. I. Georgescu (soția primului director al gimnaziului din Ploiești), Maria Prundaru, Sevastia Emilian și altele (membre).

Din coloanele ziarului „Timpul“, datat 4 și 5 august 1877, cititorii luau cunoștință că acest comitet a strîns deja suma de 2 395 lei. Și în alte centre mai de seamă ale județului Prahova s-au creat asemenea comitete de femei avînd același scop. În „Monitorul oficial“ nr. 240, din 25 oct. (6 nov.) 1877, p. 6 100, se publică strîngerea și depunerea de către Comitetul din Slănic a sumei de lei 96. Femeile prahovene au strîns și depus în favoarea armatei române numeroase asemenea sume, publicate în ziarele vremii și în „Monitorul oficial“.

Și locuitorii de altă naționalitate s-au solidarizat cu cauza dreaptă a poporului român. În „Monitorul oficial“ din data de 17 (29) august 1877²⁵ se publică subscripțiunea făcută de Comitetul doamnelor israelite din Ploiești, în frunte cu Ana Ergas ; totalul listei, 362,85 lei. Tot în același „Monitor“ se publică și subscripțiunea făcută de israeliții din Ploiești în frunte cu Abr. Ergas ; totalul listei, lei 1 230.

O mulțime de locuitori, țărani și orășeni, din proprie inițiativă au făcut numeroase ofrande pentru armată. Țăranii de pretutindeni au donat bani, vite, cereale, articole de îmbrăcăminte. Din lucrarea lui Al. Pencovici *Rechizițiunile și ofrandele pentru trebuințele armatei române în războiul din 1877—1878*, publicată în 1879, aflăm că ofrandele

²⁰ Războiul pentru independența națională 1877—1878. Documente militare, p. 635.

²¹ „Monitorul oficial“, nr. 126, din 6/18 Iunie 1864, p. 575—577.

²² „Dorobanțul“, an. I, nr. 3, 17 noiembrie 1877.

²³ „Timpul“, an. II, nr. 231, din 11 octombrie 1877, p. 3.

²⁴ „Familia“, an. XIII, nr. 25, Iunie—Iulie, 1877.

²⁵ „Monitorul oficial“, nr. 184, din 17 (29), august 1877, p. 5875.

prahovenilor au constat, aproximativ, din 234 boi și vaci, 679 hl porumb, 41 hl grâu, 3 158 kg brânză și cașcaval, 17 cojoace, 221 flanele, 87 kg scame, 698 rufe etc., etc. Dacă e să exemplificăm, paginile publicațiilor vremii, dar mai ales ale „Monitorului oficial” ne stau generos la dispoziție. „Monitorul oficial” nr. 166, din 24 iulie (5) august 1877, p. 4 656, pomenind pe Hagi Petre Ulieru, cu 240 oca brânză, Mihalache Prodan cu 250 kg brânză etc., însumează 770 ocale brânză date pînă la acea dată de unii prahoveni.

Farmaciiții s-au alăturat și ei marii acțiuni naționale. Un exemplu: G. C. Popp, farmacist din Ploiești, oferă medicamente²⁶.

Mulți cetățeni, care au răspuns la rechiziții, au transformat acestea în ofrande. E cazul cu G. Ceorăneanu, N. G. Bărbulescu din Ploiești, Nicolae Chiriac din comuna Albești-Paleologu, „care au oferit gratis armatei cîte un cal, ce li se luase prin rechiziție”²⁷. În data de 26 iunie se publică în „Monitorul oficial”²⁸ scrisoarea lui G. Gr. Cantacuzino „Nababul” către domnitorul Carol, iar în ziarul „Timpul” din 30 iulie 1877²⁹ se publică scrisoarea domnitorului către amintitul moșier. Ambele se referă la faptul că G. Gr. Cantacuzino, mare moșier, cu averi colosale și în Prahova, a oferit pentru armata română 50 000 franci, plus 100 chile mari porumb. Este adevărat că cifrele impresionează, dar ele nu sînt pe măsura posibilităților marelui bogătaş. Gestul lui a fost frecvent întrecut de oameni de rînd, țărani sau muncitori, care, așa cum se arată într-un ziar al epocii³⁰, „dă mult din puținel ce are”.

Așa cum tinerii din București, care făceau parte din „Clubul tinerimii”, trimiteau pentru armată sume de bani și diferite alte ofrande, tot astfel membrii „Societății junilor comercianți” din Ploiești au oferit pentru răniții din spitalul local suma de 467 lei și diferite obiecte³¹.

Intellectualitatea și mica burghezie au contribuit, de asemenea, foarte mult la trebuințele mari ale luptătorilor de pe front. Mulți învățători, profesori și mici funcționari din întreaga țară au oferit fie cîte o parte din salariul lor pe toată durata războiului, fie leafa întreagă pe un anumit timp. Învățătorul I. Nicolaescu, din Breaza de Sus-Prahova, făcea cunoscut Ministerului Instrucțiunii Publice că supune pe altarul patriei modestul său obol, adică salariul convenit ca învățător gradul I, pe lunile iulie și august 1877, în sumă de lei 85 în vederea cumpărării de arme „spre a putea ține în lupte piept românesc vrăjmașului”³². În presa vremii, cu data de 25 mai/6 iunie 1877, este consemnată fapta meritorie a „Corpului profesoral de la Gimnaziul și Școala comercială din Ploiești”, care au făcut o colecție frumoasă pe care au pus-o la dispozițiunea Ministerului de Război³³.

Elevii adunau și ei fonduri, iar elevele strîngeau sau confecționau scamă pentru bandaje³⁴. Elevii clasei a II-a a Gimnaziului din Ploiești, în scrisoarea lor către directorul școlii, arătau: dorim (— n. n.) „să contribum și noi din micile noastre resurse ... a ajuta ambulanța bravei noastre armate române”³⁵.

Locuitorii, mai ales de la orașe, vin în sprijinul armatei și pe altă cale, și anume aceea a spectacolelor artistice care luau forma seratelor muzicale sau a concertelor. Ziarul „Timpul”, din 5 august 1877³⁶, publică suma de 500 lei, rezultat al unei serate muzicale ce a avut loc la Ploiești. Același ziar publică cu 4 zile mai tîrziu suma

²⁶ Ibidem, nr. 220, din 30 septembrie/12 octombrie, 1877, p. 5701—5702.

²⁷ Ibidem, nr. 213, din 22 septembrie/4 octombrie 1877, p. 5577.

²⁸ Ibidem, nr. 143, din 26 iunie/8 iulie 1877, p. 4854.

²⁹ „Timpul”, an. II, nr. 173, din 30 iulie 1877, p. 2.

³⁰ „Războiul”, nr. 47, din 6 septembrie 1877.

³¹ Arh. St. Buc. Ministerul de Interne, dos. 48/1877, p. 137.

³² Ibidem, Ministerul Instrucțiunii și Cultelor, Dos. 3642/1877, f. 142, 143, 144.

³³ „Familia”, 25 mai/6 iunie 1877, p. 273.

³⁴ „Monitorul oficial”, din 28 octombrie/9 noiembrie 1877, p. 6135.

³⁵ Stoilca Teodorescu, *Istoricul Liceului Sf. Petru și Pavel din Ploiești*, Ploiești, 1946, p. 73.

³⁶ „Timpul”, an. II, 5 august 1877, p. 3.

de 300 lei, rezultați din concertul dat de elevele „Institutului Familia“ din Ploiești³⁷. După cum ne informează un contemporan, institutorul Zaharia Antinescu — dascălul lui I. L. Caragiale —, în program, între altele, au figurat: „Aleargă române“, „Mihai Bravu la Călugăreni“ și „Marșul independenței“³⁸.

Dacă ar fi să facem un mic bilanț, sumele adunate pentru cumpărare de arme sau în alte scopuri, cât și bunurile materiale strânse pentru susținerea frontului românesc sînt — după părerea noastră — mult mai mari decît cele publicate oficial. Ar fi de ajuns, în cazul Prahovei, să adunăm suma de 76 000 lei, strînsă de către comitetul amintit pentru cumpărare de arme, din Ploiești, pînă la data de 17 noiembrie 1877³⁹, cu cei 50 000 lei, oferiți pentru armata română de către G. Gr. Cantacuzino și am depăși cu 39 349,85 lei totalul sumelor de bani strînse pentru armată și apărute în mai înainte amintita lucrare din 1879 a lui Al. Pencovici. La aceasta am putea adăuga sumele depuse la stat după 17 noiembrie, pînă la finele războiului și am avea cifra exactă a contribuțiilor bănești ale Prahovei. Apreciem că aceste sume au fost aproape duble în realitate, după cum mai mari au fost și cantitățile de produse și produse destinate armatei. Tot așa de mare poate fi și la scară națională contribuția materială a populației țării, căci nu credem ca Prahova să fi constituit o excepție.

Muncitorii prahoveni de la rafinării, celelalte întreprinderi din Ploiești și Valea Prahovei, cât și lucrătorii din atelierele meșteșugărești au contribuit la sprijinirea armatei române, ca și ceilalți cetățeni ai patriei, prin lupta directă cu arma în mînă, prin strîngerea de bani și bunuri.

O activitate ca totul aparte în ceea ce privește contribuția prahovenilor o constituie producerea prafului de pușcă în „Pudriera statului de la Tîrgșor“. Aici, așa cum citim în presa vremii, 16 lucrători și-au pierdut viața în urma unei puternice explozii⁴⁰.

Latură importantă a contribuției la sprijinirea luptei de independență a poporului român, activitatea cadrelor medicale prahovene se înscrie cu cinste alături de activitatea celorlalte cadre medicale din țară. Unii erau medici recrutați. În această calitate întîlnim, la 1877, în jud. Prahova, pe dr. Mingarelli⁴¹. Alții slujeau în spitalele din Ploiești, destinate răniților. În spitalul din localul prefecturii, înființat de către Comitetul femeilor din Ploiești, „prin cotizațiuni voluntare“⁴², „doctorii Trandafirescu și Cantili au dat de la început concursul d-lor gratuit acestei patriotice instituțiuni“⁴³.

La spitalul „Boldescu“, pendinte de Eforia spitalelor civile, soldații răniți, români sau turci, beneficiau de asistența personalului sanitar al acestei unități în frunte cu doctorul Gheorghe Gh. Pappa, care pentru serviciile aduse patriei a fost decorat cu medalia „Apărătorii independenței“⁴⁴. Cea de atreia categorie este aceea a cadrelor medicale care au însoțit armata română pînă în linia întîia a frontului. A fost dat medicilor socialiști C. I. Istrati, Russel și N. Codreanu ca alături de alte cadre medicale să facă parte din această categorie.

În data de 2 mai 1877, medicul socialist Nicolae Codreanu, adresînd doctorului C. I. Istrati o epistolă, scria că s-a gîndit „în ce chip să mă arăt că sunt vrednic de un adevărat fiu al națiunii române; de aceea iată că m-am hotărît... să mă duc acolo unde arma inamicului, sau mai bine barbaria omenirii, zdrobește vieți tinere și puternice...“⁴⁵.

³⁷ Ibidem, an. I, nr. 9, august 1877, p. 3.

³⁸ Zaharia Antinescu, *Autobiografia mea, sau voiajii în timp de 70 ani, Ploiești, 1896*, p. 110—111.

³⁹ „Dorobanțul“, an. I, nr. 3, din 17 noiembrie 1877.

⁴⁰ „Timpul“, an. II, nr. 215, din 22 septembrie 1877, p. 3.

⁴¹ „Monitorul oficial“, nr. 124, din 3 (15) iunie 1877, p. 3593.

⁴² Elisabeta Ioniță, *Aportul femeilor la sprijinirea războiului pentru cucerirea independenței de stat a României*, în „Revista de Istorie“, nr. 4, aprilie 1976, p. 584.

⁴³ „Dorobanțul“, an. I, nr. 78, 4 februarie 1878.

⁴⁴ Mihail Sevastos, *Monografia orașului Ploiești*, f.a., p. 135.

⁴⁵ Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. I, partea I-a, Edit. Academiei, 1954, p. 527.

În timpul campaniei militare din Bulgaria, dr. C. I. Istrati a condus cu multă pricepere secțiunea III-a a primei ambulanțe române, avînd 3 corturi cu cîte 14 paturi, căutînd 899 bolnavi, de sub îngrijirile sale toți ieșind sănătoși⁴⁶. Acești medici s-au întors de pe front cu pieptul plin de decorații, ca semn că și-au făcut datoria cu prisosință. Un document al vremii ne indică numele doctorilor care pentru merite deosebite au obținut „Steaua României”. Între aceștia se aflau și socialiștii Russel și N. Codreanu.⁴⁷

O categorie aparte o reprezintă cadrele medicale din teritoriile de peste munți, înrolate voluntar în armata română, pentru dobîndirea independenței patriei. E cazul lui Nicolae Grancea din Făgăraș, student al Facultății de medicină din București, care a însoțit, în calitate de subehirurg, batalionul 2 de vînători din Ploiești, în luptele de la Grivița nr. 1, unde pentru faptele sale eroice a fost decorat cu „Steaua României” și „Virtutea militară”⁴⁸. Tot în aceeași unitate militară a servit și asistentul farmacist Adam Hențescu din Rîșca (îngă Baia de Criș)⁴⁹.

Dragostea de patrie și speranța într-o viață mai bună au determinat masele populare de la sate și orașe să plece pe cîmpul de luptă și — în pofida tuturor greutăților și vicisitudinilor — să dea dovadă de un eroism fierbinte. Animați de aceleași sentimente, cei rămași acasă au reușit din plin să susțină așa numitul „spate” al frontului. După cum apreciau și cei din redacția ziarului local „Vocea Prahovei”, încă în aprilie 1877, cînd este vorba de interesele majore ale țării, poporul „nu se va da înapoi de la nici un sacrificiu”⁵⁰.

LA CONTRIBUTION MATÉRIELLE DES HABITANTS DU DÉP. DE PRAHOVA A LA CONQUÊTE DE L'INDÉPENDANCE DE LA ROUMANIE

R é s u m é

Dans le présent ouvrage on relève la contribution des habitants du département de Prahova à la conquête de l'Indépendance nationale, en ce qui concerne la partie matérielle (des réquisitions, des transports, des cantonnements des troupes, des offrandes, des spectacles au bénéfice de l'armée, l'activité d'assistance médicale, etc.).

On peut aussi distinguer l'idée que le front roumain a été fortement aidé par toutes les catégories et les classes de la société et surtout par les masses populaires qui ont eu toute la peine de la guerre, parmis celles-ci un lieu tout à fait particulier revenant aux paysans ouvriers.

„L'importance mondiale” de la ville de Ploiești pendant l'année 1877, l'appui accordé aux Russes et aux Bulgares sont aussi bien soulignés.

Le contenu de cet ouvrage nous conduit vers l'appréciation que les chiffres relatifs à la contribution matérielle des habitants de Prahova — comme en effet de tous les Roumains — publiés jusqu'au présent sont incomplets et réduits, cela nous portant en même temps vers la conclusion que l'apport matériel de la population pour appuyer le front a été considérablement plus grand.

Les choses déjà présentées nous relèvent le fait qu'une tâche de la recherche historique, des cadres de spécialité des musées est aussi celle d'essayer l'accomplissement d'une liste — la plus complète possible —, pour chaque département, de la contribution matérielle du peuple Roumain au soutien de sa lutte pour l'Indépendance nationale.

⁴⁶ „Monitorul oficial”, nr. 21, din 27 ianuarie/8 februarie 1878, p. 481.

⁴⁷ „Războtul”, nr. 170, din 10 ianuarie 1878, p. 3.

⁴⁸ Paul Abrudan, Aspecte ale sprijinului acordat de Români din Transilvania războtului pentru cucerirea independenței de stat a României, în „Revista de istorie”, nr. 4, aprilie 1976, p. 592.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ „Vocea Prahovei” din 14.IV. 1877.